

**5 сынып
математика**

Сынып жұмысы

***Аралас сандарға амалдар
қолдану***

Сабақ мақсаты:

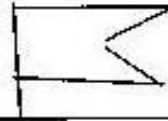
Білімділік: Өтілген тақырыптарды қайталау және жүйелеу. Жай бөлшектер және оларға амалдар қолдану дағдыларын қалыптастыру. Жай бөлшектерге қолданылатын амалдарды қайталау. Жай бөлшектерге байланысты тарихи құжаттармен таныстыру. Біліктерін логикалық оймен іске асыра білу.

Дамытушылық: Ойлау қабілеттерін, өз беттерімен жұмыс жасауын дамыту, математикаға деген қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелік: Алған білімдеріне жауапкершілікпен қарауға, өз мүмкіндігіне сенуге, үлкен жетістікке ұмтылуға үйрету.

Қайталау сұрақтары:

1. Жай бөлшек деп қандай санды айтамыз?
2. Жай бөлшектің алымы нені көрсетеді, бөлімі нені көрсетеді?
3. Қандай бөлшек дұрыс бөлшек деп аталады?
4. Қандай бөлшек бұрыс бөлшек деп аталады?
5. Натурал санды бұрыс бөлшек түрінде қалай жазады?
6. Бөлімдері бірдей жай бөлшектер қалай салыстырылады?
7. Бөлімдері әр түрлі жай бөлшектер қалай салыстырылады?
8. Қандай сан аралас сан деп аталады?
9. Аралас сандар қалай қосылады?
10. Бөлімдері бірдей аралас сандар қалай азайтылады?
11. Бөлімдері әр түрлі аралас сандар қалай қосылады?
12. Бөлімдері әр түрлі аралас сандар қалай азайтылады?

$$\frac{3}{5} - \frac{1}{8}$$

$$\frac{11}{12} - \frac{19}{60}$$

$$\frac{9}{20} - \frac{1}{4}$$

$$\frac{3}{5} - \frac{1}{7}$$

$$\frac{2}{3} - \frac{7}{16}$$

$$\frac{5}{12} - \frac{13}{72}$$

$$\frac{3}{7} - \frac{4}{21}$$

$$\frac{3}{8} - \frac{5}{24}$$

$$\frac{5}{9} - \frac{5}{12}$$

$$\frac{5}{6} - \frac{5}{12}$$

$$\frac{8}{21} - \frac{3}{14}$$

$$\frac{17}{72}; \frac{19}{40}; \frac{5}{36}; \frac{1}{5}; \frac{5}{21}; \frac{4}{9}; \frac{11}{48}; \frac{1}{6}; \frac{5}{12}; \frac{16}{35}; \frac{1}{6}; \frac{31}{60}; \frac{3}{5}$$

Ауызша есептер:

$$1 + \frac{1}{2};$$

$$2\frac{2}{3} + 1\frac{1}{3};$$

$$\frac{3}{8} + 6;$$

$$\frac{2}{5} + 3;$$

$$\frac{2}{3} - \frac{1}{3};$$

$$2\frac{4}{5} - 1\frac{3}{5};$$

$$2\frac{1}{4} - 1;$$

$$1 - \frac{2}{3};$$

Кітаппен жұмыс:

№907.

$$1) \frac{2}{5} + \frac{3}{4} + \frac{5}{6};$$

$$2) \frac{1}{2} + \frac{24}{25} - \frac{5}{12};$$

№908

$$1) 3\frac{1}{3} + \frac{2}{3} - \frac{1}{5};$$

$$2) 3\frac{1}{5} + \frac{5}{8} - \frac{2}{7};$$

Бөлшектерді жазып және оқып шығыңдар:

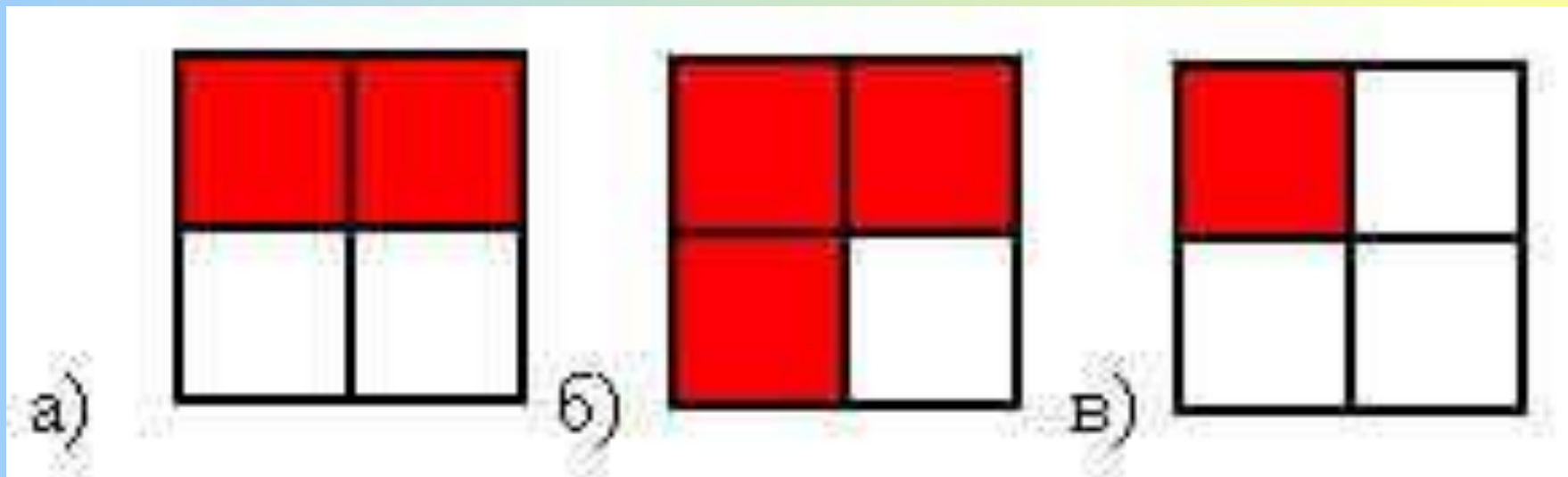

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

Бөлшек түрінде жазып және оқып шығыңдар:

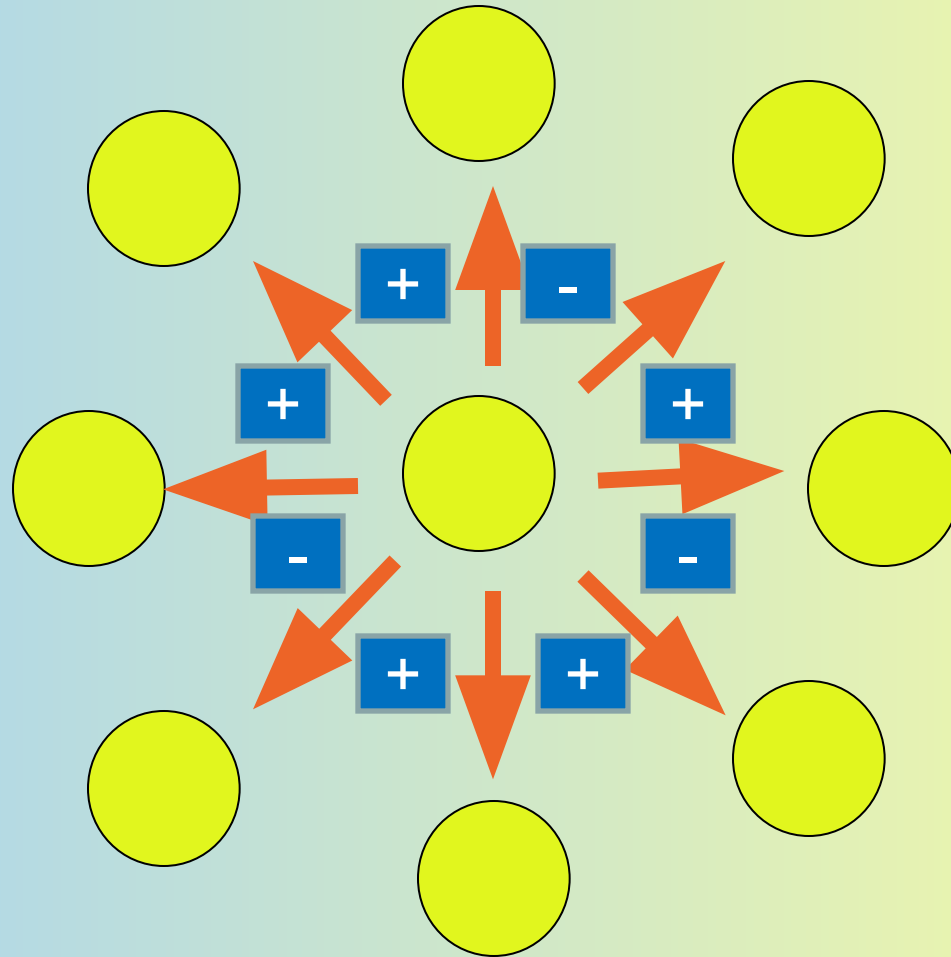
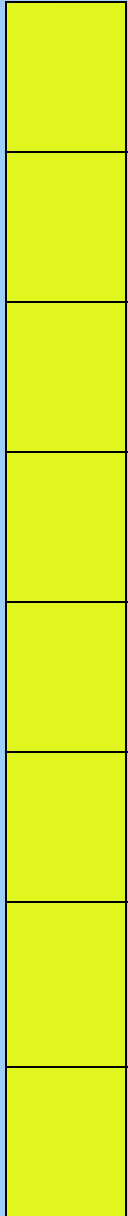

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

<i>Алымы</i>	
<i>Бөлімі</i>	
<i>Жазылуы</i>	

“Күн сәулесі” ойынына есеп құра

Тест тапсырмалары. Амалдарды орындандар:

1. $\frac{6}{13} - \frac{3}{13} + \frac{5}{13}$ А) $\frac{7}{13}$; Б) $\frac{5}{13}$; В) 1; Г) $\frac{8}{13}$.

2. $\frac{5}{6} - \frac{3}{4}$ А) 1; Б) $\frac{1}{12}$; В) $\frac{9}{12}$; Г) $\frac{15}{24}$.

3. $5\frac{4}{27} + 2\frac{5}{9} - 1\frac{2}{3}$ А) $5\frac{3}{27}$; Б) $6\frac{7}{27}$; В) $6\frac{1}{27}$; Г) $5\frac{13}{27}$.

4. А) Б) В) Г)

5. А) Б) В) Г)

Логикалық жаттығу.

- 1. Жыл он екі айдың ішінде 30 және 31 сандары ауысып отырады. Ал 28 және 29 сандары қай айда кездеседі?*
- 2. Қосарланып жегілген ат-арбамен Самат 8 шақырым жол жүрді. Оның әр аты неше шақырым жол жүрді?*
- 3. Ағаш үстінде 100 торғай отырды. Аңшы 5 торғайды атып алды. Торғайдың қаншасы қалды?*

Тірек кесте.

Бөлшектерді қысқарту арқылы қазақтың төрт түлік малының атауын кестеде табамыз.

$$\frac{9}{12} \text{ и}$$

$$\frac{16}{20} \text{ ы}$$

$$\frac{4}{8} \text{ р}$$

$$\frac{3}{9} \text{ с}$$

$\frac{1}{3}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{1}{2}$

“Бағытпен жалғастыр” ойыны.

$$\frac{5}{3}; \quad \frac{8}{8};$$

7

$$\frac{1}{5};$$

2

$$\frac{5}{6};$$

8

$$3\frac{2}{5};$$

Бірлік бөлшек

Ең кіші жай сан

Жұп цифр

Дұрыс бөлшек

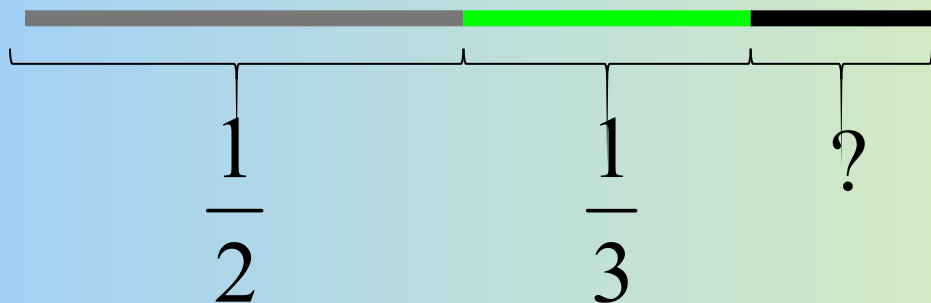
Тақ цифр

Аралас сан

Бұрыс бөлшек

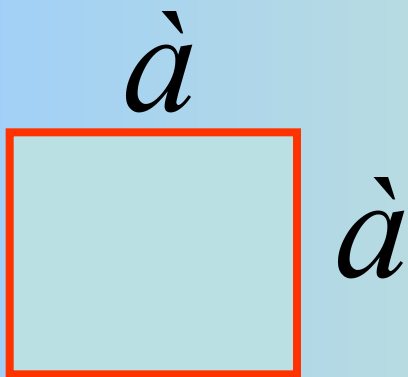
Оқулықпен жұмыс.

№910. Туристтер межелеген жерге дейінгі қашықтықтың жартысын тас жолмен, $\frac{1}{3}$ -ін орман ішімен, қалғанын қара жолмен жүрді. Туристтер $\frac{3}{3}$ жолдың қандай бөлігін қара жолмен жүрді?

№919 есеп.

Квадраттың қабырғасы $3\frac{1}{2}$ см . Оның периметрін табындар.

$$P = 4a$$

Теңдеуді шешіңдер:

А тобы	Б тобы	В тобы
$11\frac{11}{48} - \tilde{o} = 7\frac{5}{16}$	$x - \frac{2}{9} = \frac{1}{10}$	$\tilde{o} + \frac{5}{19} = 6\frac{11}{38}$

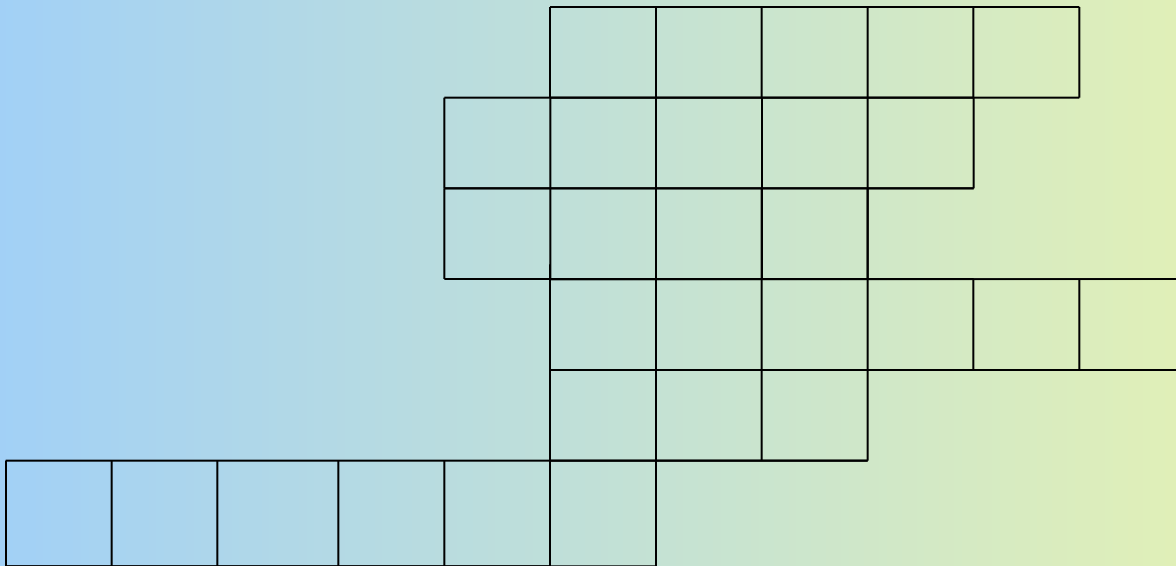
“Кім жылдам?” ойыны

**12 мен 8-дің
ЕКОЕ-ін ,
ЕҮОБ-ін табыңдар.**

**6 мен 9-дың
ЕКОЕ-ін ,
ЕҮОБ-ін табыңдар.**

Сөзжұмбақ шешу:

1. Алымы бөліміне тең немесе алымы бөлімінен үлкен бөлшек.
2. Бөлшек сызығының астындағы сан.
3. Бөлшек сызығының үстіндегі сан.
4. О нүктесінен бірдей қашықтықтағы нүктелерден құралған тұйық сызық.
5. Ең кіші жай сан.
6. Координаталық сәуледегі таңдап алынған кесінді.

Тарихи мәліметтер

Атау	Уақыты	Ұлты	Тегі
Бөлшек сызығы, бөлшек	XII	Итальян	Леонардо Пизанский
Алым, бөлім	XII	Грек	Максим Плануд
m — n	Б.з.д. 287-212	Грек	Архимед
Бөлшек туралы толық мәлімет	XX	Орта Азия математигі	Әл-Хорезми

Үйге тапсырма:

№912, №917.